

ד"א חט

בשטים ולקו בשטים ומתרפאין בשטים, חטאו בשטים שנאמר וישב ישראל בשטים, לקו בשטים שנאמר (להלן פסוק ט) ויהיו המתים במגפה, ומתרפאין בשטים שנאמר עצי שטים, אתה מרצא שלא זזו משם עד שעמד פנחס והשיב את החמה שנאמר (להלן פסוק יא) פנחס בן אלעזר בן אהרן הכהן וגו', אמר הקב"ה לעוה"ב אני מרפא את השטים שנאמר (ויאל ד, יח) והיה ביום ההוא יטפו ההרים עסיס והגבעות תלכנה חלב וכל אפיקי יהודה ילכו מים ומעין מבית ה' יצא והשקה את נחל השטים.

מזרח תעמלא - גמולא

כה א ב וישב ישראל בשטים ויחל העם לזנות אל בנות מואב: ותקראן ג לעם לזבתי אלהינו ויאכל העם וישמחו לאלהינו: ויצמד ישראל ד לבצל פעור ותר-אף יהוה ב ישראל: ויאמר יהוה אל משה קח את כל ראשי העם והקע אותם ליהוה נגד השמש וישב הרון אף ה יהוה מ ישראל: ויאמר משה אל שפטי ישראל הרגו איש אנשיו ו הנצמדים לבצל פעור: והנה איש מבני ישראל בא ויקרב אל אחריו את המדנית לעיני משה ולעיני כל עדת בני ישראל והמה ז בלים פתח אהל מועד: וירא פנחס בן אלעזר בן אהרן הכהן ח ויקם מתוך העדה ויקח רמח בידו: ויבא אחר איש ישראל אל הקצה וידקר את שניהם את איש ישראל ואת האשה אל קבתה ט ותמצר המגפה מעל בני ישראל: והיו המתים במגפה ארבעה ועשרים אלף:

כסא פאן

וידבר יהוה אל משה לאמר: פנחס בן אלעזר בן אהרן הכהן יי השיב את חמת מעל בני ישראל בקנאו את קנאתי בתוככם ולא כליתי את בני ישראל בקנאתי: לכן אמר הנני נתן לו את בריתי יי קלוס: והיתה לו וירצו אחריו ברית כהנת עולם תחת אשר קנא יי לאלהיו ויכפר על בני ישראל: ושם איש ישראל המכה אשר יי הכה את המדנית ומרי בן סלוא נשיא בית אב לשמעון: ושם ט האשה המכה המדנית כזבי בת צור ראש אמות בית אב במדון הוא:

כסא פאן

5 פיר העלתיך מארץ מצרים ג ומבית עבדים פדיתך ואשלח לפניך את משה אהרן ומרים: עמי ה זכר-נא מה יצץ בלך מלאך ומה יענה אתו בלעם בן בעור מן השטים עד הפלגל למען דעת צדקות יהוה: כסא פאן

6

וגלך בלעם עם בלק ויבאו קרית חצות: ט ויזבח בלק בקר וצאן וישלח לבלעם ולשרים אשר אתו: והיו בבקר כס ויקח בלק את בלעם ויצלחו במות בעל וירא משם קצה העם: ויאמר בלעם אל בלק בנה לי בזה שבעה מזבחת והכן לי בזה אכג שבעה פרים ושבעה אילים: ויעש בלק כאשר דבר בלעם ויעל כ בלק ובלעם פר ואיל במזבח: כסא פאן

7

ויקחהו שדה צפים אל ראש הפסגה ויבן שבעה מזבחת ויעל ט פר ואיל במזבח: ויאמר אל בלק התיצב כה על עלתך ואנכי כ אקרה כה: ויקר יהוה אל בלעם והשם דבר בפיו ויאמר שוב אל י בלק וכה תדבר: כסא פאן

8

ויאמר בלק אל בלעם לכה נא אקחך אלי מקום אחר כ אולי יישר בעיני האלהים וקבחו לי משם: ויקח בלק את בלעם כ ראש הפעור הנשקף על פני הישימן: ויאמר בלעם אל בלק בנה כ ט לי בזה שבעה מזבחת והכן לי בזה שבעה פרים ושבעה אילים: כסא פאן

9

הנני הולך לעמי לכה איענך אשר יעשה העם הוה לעמך עמך לעם הוה מיבעי ליה א"ד אבא בר כהנא כארם שמקלל את עצמו ותולה קללתו באודים אמר להם אלהיהם של אלו שונא זימה הוא והם מתאווים לכלי פשתן בוא ואשיאך עצה עשה להן קלעים והושיב בהן זונות וקינה מברוץ וילדה מבפנים וימכרו להן כלי פשתן עשה להן קלעים מדר שלג עד בית הישימות והושיב בהן זונות וקינה מברוץ וילדה מבפנים ובשעה שישראל אוכלין ושוחין ושמהין ויצאין לטייל בשוק אומרת לו הזקינה אי אתה מבקש כלי פשתן וקינה אומרת לו בשוה וילדה אומרת לו בפרוז שחם ושילש פעמים ואח"כ אומרת לו הרי את כבן בית שב עמוני מונח אצלה ועדיין לא נאסר (א"י של עמוני ולא) יין של נכרים אמרה לן עבוד לזה אמר לה הלא יהודי אני אמרה לו ומה איכפת לך כלום מבקשים ממך אלא פיעור [הוא] אינו יודע שעבודתה בכך] ולא עוד אלא שאינו מנחך עד שחכפר בתורת משה רבך שנא' המה באו בעל פעור ויגורו רבשת ויהיו שמונים *באהבם

כסא פאן

תנא לא לתנם הלך פינחם למלחמה אלא ליפרע דין אבי אמו כהנא שנאמר והמדנים מכרו אותו אל מצרים וגו' לטימרא דפינחם מוסף אתי והא כתיב שמו וואלעור בן אהרן לקח לו מבנות פטיאל לו לאשה *מאי לאו דאתי מיתרו שפיטם עגלים לעבודת כוכבים לא מוסף שפיטם ביצרו והלא שבטים מכון אותו ראיחם בן פומי זה בן שפיטם אבי אמו עגלים לעבודת כוכבים יתרוגנשיא מ ישראל אלא אי אבוה דאימיה מוסף אימיה דאימיה מיתרו ואי אימיה דאימיה מוסף אבוה דאימיה מיתרו דיקא נמי דכתיב מבנות פטיאל חרי משמע שמע מינה:

כסא פאן

ברור לעצמך וצרורי של יין עמוני מונח אצלה *ועדיין לא נאסר (א"י של עמוני ולא) יין של נכרים אמרה לן עבוד לזה אמר לה הלא יהודי אני אמרה לו ומה איכפת לך כלום מבקשים ממך אלא פיעור [הוא] אינו יודע שעבודתה בכך] ולא עוד אלא שאינו מנחך עד שחכפר בתורת משה רבך שנא' המה באו בעל פעור ויגורו רבשת ויהיו שמונים *באהבם

10

ח"ד מעשה בסבטא בן אלם שהשכיר חמורו לנכרית ארת כיון שהגיעה לפעור אמרה לו המתן עד שאכנס ואצא לאתר שיצאה אמר לה אף את המהיני עד שאכנס ואצא אמרה לו ולא יהודי אתה אמר לה ומאי איכפת לך נכנס פער בפניו וקינה בחוטמו והיו משרתי ע"ו מקלסין לו ואמרים מעולם לא היה אדם שעבדו לזו בכך

כסא פאן

ויצמד ישראל לבעל פעור,

כצמידים הללו, ר' לוי אמר זו היתה קשה מן העגל, דאילו בעגל כתיב (שמות לב, ג) ויתפרקו כל העם, וכאן ויצמד ישראל, כצמידים, בעגל נפלו כשלשת אלפים וכאן ארבעה ועשרים אלף.

מצא תנאים בלך

12

יוסף מאי הוא דכתיב יודי כהיום הוה ויבא הביתה לעשות מלאכתו א"ר יוחנן מלמד ששניהם לדבר עבירה נחבטו ויבא הביתה לעשות מלאכתו רב ושמואל חד אמר לעשות מלאכתו ממש וחד אמר לעשות צרכיו נכנס ואין איש מאנשי הבית וגו' אפשר בית גדול כביתו של אותו רשע לא היה בו איש תנא דבי ר' ישמעאל אותו היום יום חגם היה והלכו כולן לבית עבודה כוכבים שלום והוא אמרה לון חלה היא אמרה אין לי יום שניוקק לי יוסף כיום הוה וחתפשוהו בבגדו לאמר וגו' באותה שעה כאתה דיוקנו של אביו ונראתה לו בתלון אמר לו יוסף עתידין אורך שיכתבו על אבני אפור ואתה בנייהם רצונך שיטחה שמך מכניהם ותקרא רועה זונות

גמ' סו"טא (ד)

13

ב א וישלח יהושע בן נון מן השטים שנים אגשים מרגלים תרש לאמר לכו ראו את הארץ ואת ירידתו וכלו ויבאו בית אשה וזונה ושמה רחב ב וישכבו שמה: ויאמר למלה ירידתו לאמר הנה אגשים באו הנה ה הלילה מבני ישראל לחפר את הארץ:

יבא ד

14

הראשון הוציא עצים מגן עדן ונתנם לאברהם ואברהם ליצחק ויצחק ליעקב ויעקב הורידם למצרים ומשם הוציאום השבטים והם עצי שטים כו'.

בבא מצ' א"ר יוחנן א"ר יוסף

15

דבר ארז עומרים שמה תאמר אבר סיכרם ובמל סיכיון חיל עצי שטים עומרים שעומרים לעולם ולעולמי עולמים

גמ' סו"טא (ה)

16

אבר סיכרם. משענו אל מועד נטל לו שלמים: סכריום. מותלם ומנטס כדמרגמין

גמ' סו"טא (ו)

17

מרי בר מר מאי דכתיב והנה שני דודאי האנים טוערים לפני היכל ההודוד (ה) אחר תאנים טיבות מאד כתאני הבטורות והדוד (ה) אחר תאנים רעות מאד אשר לא תאכלנה מצוץ תאנים הטיבות אלו צדיקים גמורים תאנים הרעות אלו רשעים גמורים ושמה תאמר אבר סכרם ובמל סיכיון חיל ההודאים נתנו ריח אלו ואלו עתידין שיתנו ריח

גמ' סו"טא (ז)

18

הראני יהוה והנה שני דודאי תאנים מועלים לפני היכל יהוה אחר הנה נבוכדראצר מלך בבל את יבנהו בן יהוהקים מלך יהודה ואת שררי יהודה ואת החרש ואת המסגל ב מירושלם ויבאם בבל: הדיוד אחד תאנים טבות מאד כתאני הפקרות והדיוד אחד תאנים רעות מאד אשר לא תאכלנה מרע: ויאמר יהוה אלי מה אמתה ראה רמיהו ואמר תאנים התאנים הטיבות טבות מאד והרעות רעות מאד אשר לא תאכלנה מרע:

גמ' סו"טא (ח)

19

ויקח שם משה עבד יהוה בארץ מצרים מואב עליו: והנה יקבר אתו בגן בארץ מואב מל בית פעור ולא ידע איש את קברתו עד היום הנה: ומשה בן מאה ועשרים שנה פתחו לא: כהתה צינו ולא יגס לתה:

בבא מצ' א"ר יוחנן

20

מפני מה נקבר מל בית פעור כד נכתב על מעשה פעור. ומרש אגדה בכל שנה ושנה בעת שחולו יקראו כננים מואב כולו פרק בית פעור שונה למעלה כדי לקרנו ולהסיר עון ושואו כולו קברו של משה תור ושוקע עמשה רביע שקעו נקרקע עד מוטעו וכל שנה ששונה סתר ונקע למקום שקעו משה רביע. מתוספת רבי: תנ"כ סו"טא (ט)

21

שמים הם עשו שמות

דבר אחר שמים ש' שלום. ט' טובה. י' ישועה ט' מחילה:

22

אמר רבי חנינא אין בן דוד בא עד שיחבקש דג לחולה ולא יחוקל ומצא שנאמר או אשקיע מיניהם ונהרום כס כשבשמן אוליך וכתב (*בתריה) ביום ההוא אצמיח קרן לבית ישראל

23

ואשר תדע כי הדגים אין בהם שלימות הבריאה. תדע מן התורה שכל ב"ח צריכין שחיטה ודגים באסיפה בלבד. וגם תראה בעצם בריאתם. וזה כי האדם יש בו הדבור ושאר ב"ח יש בהם קול הדבור. והדגים אין בהם אף קול הדבור. ולפיכך בעת המבול הגיע הפסד לאדם מתחלה ואחר כך לשאר ב"ח כדכתיב (בראשית ז') מאדם ועד בהמה ודגים בים לא נמחו לגמרי. וקאמר כי בן דוד אינו בא עד שיגיע הפסד ושנוי אף לדגים אשר הם רחוקים מן השנוי וההפסד ואף אלו יקבלו שנוי. וכל זה למעלת ההויה החדשה עד שיהיה הויה חדשה לגמרי מעולם העליון.

ויש לך לדעת עוד כי אין דבר יותר רחוק מן המציאות כמו הדגים, שהרי שאר ב"ח הם ביבשה ואלו הדגים בים הם רחוקים ונבדלים מן המציאות מאוד, ולכך אמר אין בן דוד בא עד שיבקש דג לחולה ולא יהיה נמצא שיהיה שנוי בדבר אשר הוא רחוק מן המציאות. וזה מעיד על שיבא הויה חדשה בעולם בכל העולם בכלל, ולפיכך קודם הויה זאת יש שנוי אף בדגים אשר אינם ביבשה. וכל זה הוראה על מעלת המשיח אשר יהיה כמו עולם חדש לגמרי, ולכך קאמר אין בן דוד בא עד שיבקש דג לחולה ולא יהיה נמצא. וכל ענין [זה] להודיע על מעלת ההויה החדשה אשר יבא לעולם בביאת הגואל כאלו היה עולם חדש, ולכך אמר עד שיבקש דג לחולה וכו' והבן זה כי הוא עוד דבר מופלא ועמוק.

גמ' סו"טא (י)

ואמר רב חסדא ריש

ואמר רב חסדא ריש (ה) אחר תאנים טיבות מאד כתאני

24

דרש ר' יהודה ברבי סימון כל המשחור פניו על דברי תורה בעולם הוה הקב"ה מבהיק וזיו לעולם הבא שנאמר מראהו כלכנון בחור כארוים

גמ' סו"טא (יא)

25

וישב ישראל בשטים ויחל העם לזנות, יש מעינות שמגדלים גבורים ויש שמגדלים חלשים, ויש נאים ויש מכוערים, ויש צנועין ויש שטופין בזמה, ומעין שטים של זנות היה והוא משקה סדום וכו', ולפי שנתקלל אותו מעין עתיד הקב"ה לייבשו, שנאמר (יואל ד, יח) ומעין מבית ה' יצא והשקה את נחל השטים, מימות אברהם לא נפרצו בעריות עד שבאו לשטים ושתו מימיו, וכיון ששתו מימיו נפרצו בזנות, שנאמר ויחל העם לזנות וגו'.

26

והיה ביום ההוא יספו ההרים עסים והנבעות תלכנה תלב וכל אפי' יהודה ילכו מים ומעין מבית יהוה יצא והשקה את נחל השטים: מפרשים לשממה תהיה ואדום למדבר שממה תהיה מתמס בגי יהודה אשר שפכו דם יקרא בארצם: ויהודה לעולם משב וירושלם לדור ודור: ונגיטי דמם לא יגפיתו ויהיה שכן בציון: (נא) 3